

UTBILDNINGSFÖRVALTNINGEN

UPPDRAGSAVDELNINGEN

SPRÅKCENTRUM FÖR MODERSMÅL OCH MINORITETSSPRÅK

www.stockholm.se/sprakcentrum

Minoritetsspråken i Stockholms stad

Språkcentrum har funnit som en kommunal utförare av modersmålsundervisning sedan 1969. År 1994 beslutades av utbildningsnämnden att elever får delta i hemspråksundervisning i tio år. Språkcentrums personal kan utbilda i ca 70 olika språk och har 350 anställda. Arabiska och spanska är våra största språk.

Totalt finns det i staden 78 000 elever i F- åk 9. Av dessa är 29 715 flerspråkiga och 19 949 deltar i modersmålsundervisning ... Nästan 40 % av eleverna har ett annat modersmål än svenska.

Jiddisch

Jiddisch är ett språk som består av en blandning av tyska, slaviska, hebreiska och arameiska. Det tyska inslaget uppgår till runt 70 procent. Det skrivs med hebreiska bokstäver.

I Sverige har vi ingen statistik på etnisk tillhörighet och språk. Kanske har språket 4 000 talare i Sverige. Har funnits sedan slutet av 1700-talet i Sverige.

Språkcentrum har inte och har förmodligen aldrig haft någon undervisning på Jiddisch. Detsamma gäller för Göteborg och Malmö.

I staden finns en friskola – Hillelskolan - . Skolan har barn/elever i förskola och F-åk 6. Sammantaget är det under 250 barn/elever. Skolan har judendom/hebreiska som profil. Man har gjort försök med jiddisch men har just nu ingen undervisning i detta språk. Ett projekt planeras där man vill försöka starta upp med jiddisch.

Det verkar som ingen elev i Sverige läser jiddisch i skolan?

Meänkieli/ Tornedalsfinska

Meänkieli betyder vårt språk. När vi år 1809 förlorade Finland till Ryssland fick finska språket en tydlig gräns mellan länderna. Meänkieli har lånat in en del ord från svenskan. Det betraktas dock som ett eget språk i Sverige. I Finland ser man meänkieli som en finsk dialekt. Språket har kanske 50 000 talare.

1957 upphävdes förbudet att prata finska på rasterna i skolan.

Språkcentrum har troligtvis aldrig haft undervisning i meänkieli. Detsamma gäller för Göteborg och Malmö.

Någon friskola som bedriver undervisning i meänkieli finns inte i Stockholm.

Förra året deltog ca 150 elever i hela Sverige i meänkieli. Det fanns 896 registrerade. Som har meänkieli som modersmål.

Samiska

Samiskan finns i nio olika dialekter/varieteter. I Sverige finns nordsamiska, lulesamiska och sydsamiska. Kanske finns det totalt 60 000 talare varav 15 000 bor i Sverige. Nordsamiska är störst. Man brukar säga att de flesta bor i Stockholm. Stadens sameförening har drygt 400 medlemmar.

Språkcentrum har haft undervisning i sydsamiska och även nordsamiska. Förra läsåret ordnade vi en sydsamisk dag för två-tre elever på Västertorpsskolan. Läraren fick flyga ned till Stockholm. Det var första gången hon var här.

Vi har mycket svårt att rekrytera samiska. Vi har annons ute nu. Det finns två elever som vill läsa samiska, kanske tre. Den ena har nordsamiska och den andra sydsamiska. Totalt finns det elva elever i Stockholms stads som har uppgett att de har samiska som modersmål.

Möjlighet till distansundervisning borde finnas. Och finns. Totalt går 200 elever på de fem sameskolor som finns. 200 elever är integrerade på högstadiet. Ett gymnasium finns i Jokkmokk med riksintag.

I Göteborg och Malmö finns ingen samisk undervisning.

Kap 13 Sameskolan i Skolagen Utb motsvarar åk 1-6 Minst 4 200 timmar § 4 Läser samiska. Och modersmål ... § 7 En elev som har en vårdnadshavare se kap 11 § 10 Staten betalar boendet... Sameskolstyrelsen anordnar undervisningen.

Kap 5 Skolförordningen 13 § Vid modersmålsundervisning i samiska ska den kursplan som gäller för ämnet samiska i sameskolan användas. Kap 15 Skolförordningen Sameskolan 4 200 timmar varav samiska 800 timmar.

Romani

Romer har funnits i Sverige sedan 1500-talet. Det finns ett 60-tal dialekter inom romani. Det finns kanske runt 20 000 romer i Sverige. Troligen bor 2 000 i Stockholm.

Vi har en lärare anställd som undervisar i romani/ kalderash/ lovari. Han har heltid. Han har ca 50 elever. Efter samtal med läraren idag så kommer han också att ha en grupp med fem elever i lovari.

På Nytorpsskolan finns grupper av romska elever. De är ungefär 30. Även här är språket kalderash. Denna grupp har ryskt ursprung.

Tre elever finns som vill läsa romani/kale. Vi har annons ute.

Det finns ca 160 elever registrerade under kalderash/lovari och kale. Det betyder att hälften deltar i någon form av modersmålsundervisning. Vi har dock inte sökt på alla 60 dialekter.

Kap 5 Skolförordning 9 § Modersmålsundervisning får inte omfatta mer än ett språk för en elev. **En romsk** elev som kommer från utlandet får dock ges modersmålsundervisning i två språk, om det finns särskilda skäl. 7-årsregeln gäller ej. Ej heller antalet fem elever.

Finska

Finska har väl alltid talats i vårt land. Det är vår största invandrargrupp. Fem procent av invånarna i Finland har svenska som modersmål. Totalt finns det 1027 elever registrerade som har finska som modersmål. Av dessa deltar 354 i den undervisning Språkcentrum ger. Om jag minns rätt är deltagandet i modersmålsundervisning 35 % för finska elever på nationell nivå. Då har vi den siffran också här i Stockholm. Vi har 8 anställda lärare.

Nyckelord: Skollagen Skolförordning, Skolverket, Tema Modersmål, Sameskolstyrelsen, Institutet för språk och fornminnen – Språkrådet, Europarådet – Strasbourg, Europakonventionen för minoritetsspråk, Språklagen, Minoritetsspråklagstiftning, Sametinget, länsstyrelsen i Stockholm och icke att förglömma Språkcentrum i Stockholms stad.

Joachim Götz 2011-11-18

”Den siste som talade gotiska
Satt ensam på Krim
Och mumlade iditoiska
Ramsor och rim
Mörk var hans blick på tingen
Och sur som en sill
Ty i hela världen fanns ingen
Att tala till.” Alf Henriksson